

- підвищення фахової кваліфікації викладачів;
- посилення мотивації дітей і підлітків до музичного навчання.

Подальший науковий пошук може бути спрямований на обґрунтування педагогічних умов оптимальної взаємодії традиційних і сучасних концепції музичного освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Бордюк О. М. Сутність інновацій та інноваційних процесів у мистецькій освіті / О. Бордюк // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 14. : Теорія і методика мистецької освіти. – 2011. – Вип. 11. – С. 41-45.

2. Герасимова-Персидская Н. Музыка. Время. Пространство / ред. И. Тукова. – Київ : Дух і літера, 2012. – 408 с.

3. Горбунова И. Б. Феномен музыкально-компьютерных технологий как новая образовательная творческая среда // Известия РГПУ им. А.И. Герцена: научный журнал. 2004. № 4 (9). С. 123-138.

4. Черкасов В.Ф. Сучасні тенденції розвитку вітчизняної музично-педагогічної освіти / В.Ф. Черкасов // Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2011. – Вип. 97. – С. 24-29.

Калініна Л.А.,

к. пед. н., старший викладач кафедри культурології ВП МФ КНУКІМ,
м. Миколаїв

МИСТЕЦЬКА ІНКЛЮЗІЯ: ВИКЛИКИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ

На сучасному етапі розвитку українського суспільства соціально-психологічний аспект взаємовідносин людей із обмеженими фізичними можливостями та здорової частини суспільства набуває особливого значення. Сьогодні дуже часто почали вживати терміни «інтеграція» та «інклюзія». Поте, слід зазначити, що терміни «інтеграція» й «інклюзія» дуже часто помилково вживають як взаємозамінні. Водночас ці поняття різняться суттєвими відмінностями.

Інклюзія (від англ. inclusion – включення) – процес збільшення ступеня участі всіх громадян в соціумі. І насамперед тих, що мають труднощі у фізичному чи розумовому розвитку.

Інклюзія – це ще і політика та процес, який передбачає отримання більших можливостей у навчанні та соціальному житті для усіх людей і також для дітей з інвалідністю.

А **інтеграція** – це зусилля, спрямовані на введення людей з інвалідністю у життєвий простір.

Стосовно поняття «**мистецька інклюзія**», то слід зазначити, що ще не існує чіткого та повного визначення цього терміну.

Сучасне суспільство розділяється на дві групи за ставленням до людей з особливими потребами, до взаємодії з ними. Перші вважають інтеграцію таких людей в суспільство непотрібною і до інвалідів ставляться вкрай негативно, вважаючи, що «інваліди повинні жити з інвалідами», «здорові люди інвалідів ніколи не зрозуміють».

Другі є прихильниками інтеграції людей із особливими потребами у суспільство, вважаючи, що «всі повинні бути рівними», «розуміти один одного», а це можливо лише за умов спільної життєдіяльності, «інвалід не повинен вважати себе неповноцінним членом суспільства».

Люди з особливими потребами найчастіше відчувають негативне ставлення до себе з боку суспільства. І відсоток пригнічених інвалідів збільшується залежно від тяжкості (ступеня) інвалідності та міри зовнішнього прояву хвороби.

Інтеграція людини у суспільство передбачає її повне включення в усі сфери життєдіяльності суспільства, дестигматизацію особи за будь-якими ознаками (віку, статі, расової приналежності, стану здоров'я, релігійних, поведінкових особливостей тощо). Особливого значення набуває інтеграція у суспільство людей із обмеженими фізичними можливостями, адже вони є «виключеною» із суспільства соціальною групою [2].

На жаль, в Україні, незважаючи на прогресивні закони, позитивних зрушень стосовно людей з особливими потребами у суспільній свідомості не відбулося. Навпаки, спостерігається зростання байдужості, відвертої недоброзичливості, навіть проявів жорстокості. Цьому неабияк сприяє гасло «світ належить першим і успішним», що заповонило засоби масової інформації. Причому зневагу виказують не лише «успішні», а й люди далекі від цього визначення. Тому, говорячи про безбар'єрну Україну, насамперед слід мати на увазі ліквідацію бар'єрів у свідомості людей, створення позитивного іміджу інваліда.

На жаль в реальності інваліди сьогодні належать до найбільш соціально незахищених категорій населення, стан дотримання їх прав свідчить про недостатню участь інвалідів в економічному, соціальному та культурному житті суспільства.

Проте деякі позитивні зміни в цьому напрямку вже відбуваються. У 2018 році у м. Київ, в рамках програми British Council Ukraine, пройшов дводенний міжнародний форум «Unlimited. Мистецтво без меж», присвячений питанням інклюзивності, доступності та мистецьким практикам, у створенні яких беруть участь люди з інвалідністю. Учасниками форуму стали близько 200 делегатів з України, Великобританії, Грузії, Вірменії та Азербайджану. Це – митці, менеджери, продюсери, керівники мистецьких інституцій, режисери, а також

представники центральної і місцевої влади. Відбулась дискусія на тему: «Як ефективно підтримувати митців з інвалідністю».

Питання інклюзії та інтеграції людей з особливими потребами у суспільне та, зокрема, культурно-мистецьке середовище є одним із пріоритетних завдань сучасності. На сучасному етапі існує декілька невіршених проблем, а саме:

- це забезпечення для людей з інвалідністю доступу до об'єктів культурної спадщини, театрів, концертних майданчиків, музеїв та тих установ, які надають культурні послуги;

- розробка нормативно-правового базису, який гарантував би для людей з обмеженими можливостями забезпечення їх потреб;

- це прийняття закону про жестову мову, який дозволить розширити можливості для отримання культурних благ, це стосується також доступності до музейних колекцій та театральних-видовищних заходів;

- це друк книг шрифтом Брайля та аудіо-книг;

- доступність до закладів культури, які мають забезпечувати доступ для людей з особливими потребами для їх відвідування;

- створення системи інклюзивної мистецької освіти, яка створює можливість та дає поштовх до професійного розвитку обдарованих дітей та молоді з інвалідністю;

- розробка для таких людей спеціальних методик викладання та підготовка викладачів, керівників творчих гуртків. фаховий рівень яких відповідає спеціальним потребам⁴

- розробка нових методик і нових програми, які б дозволили поширити існуючий досвід серед мистецьких освітніх закладів (Харківська музична школа, в якій є спеціалізовані класи для сліпих дітей, де вихованці займаються вокалом і з успіхом беруть участь у міжнародних мистецьких проектах);

- звернення уваги на збільшення кількості людей з інвалідністю в умовах війни на Сході України, які знаходились у зоні ведення бойових дій, які потребують особливої уваги, адаптації та інтеграції в суспільство;

- підтримка й розвиток медіаторства, яке грає важливу роль у вирішенні даної проблеми;

- співпраця громадських, урядових та волонтерських організацій, які займаються широким просвітництвом.

Завдяки програмі «Unlimited: Мистецтво без меж» Британської Ради, яка підтримує митців з інвалідністю у країнах Східного партнерства ЄС, сприяє їхньому професійному розвитку та участі у креативній економіці, був заснований перший інклюзивний театральний колектив у Вірменії; створені інституції для хореографів і танцюристів у Грузії; ведеться робота над перформативною інклюзивною виставою в Україні за участі українського хореографа та компанії Candoco.